

Emma Kari vihr

Kirjallinen kysymys alaikäisten turvapaikanhakijoiden asemasta

Eduskunnan puhemiehelle

YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa, että sopimuksen ratifioineissa maissa, kuten Suomessa, kaikkia maassa olevia lapsia kuullaan ja lapsen etu huomioidaan kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa ja toiminnassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää haavoittavista olosuhteista saapuviin ja niissä eläviin lapsiin ja nuoriin, koska heidän on mm. vaikea tunnistaa heihin kohdistuvia ihmisoikeusrikkomuksia. Näiden lasten kyky ja mahdollisuudet suojella itseään on heikko.

Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa ovat tällä hetkellä turvapaikanhakijat, erityisesti yksin tai ilman huoltajaa maahan tulleet lapset. Nämä lapset ovat jo lähtömaassaan tai vaarallisella matkalla saattaneet tulla kaltoin kohdelluiksi, laiminlyödyiksi tai hyväksikäytetyiksi. He tarvitsevat turvapaikkaa hakiessaan ja päätöstä odottaessaan tuettuja, yhtenäisiä palveluja, jotta heidän traumansa ei kertaudu.

Alaikäisiä yksin maahan tulevia turvapaikanhakijoita on saapunut Suomeen tänä vuonna yli tuhat. Vastaanottokeskukset ovat ruuhkautuneet, eikä niissä aina ole riittävästi resursseja tai osaamista lasten kohtaamiseen, kuulemiseen ja esimerkiksi lapsen trauman ja ihmiskaupan tunnistamiseen. Tällä hetkellä valtio korvaa kunnille vastaanoton kustannukset, mutta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäminen on kuntien vastuulla. Lapset eivät automaattisesti pääse lastensuojelun toimenpiteiden piiriin.

Suomalainen lapsi tai oleskeluluvan saanut Suomessa asuva lapsi, joka on erossa huoltajastaan, otetaan aina lastensuojelun asiakkaaksi. Näihin lapsiin sovelletaan lastensuojelulakia, joka määrittää tiukasti muun muassa suunnitelman tekemisestä, osallisuudesta ja työntekijöiden pätevydestä. Lasten yhdenvertainen kohtelu siirtolaistatuksesta riippumatta on Suomen lainsäädännön ja lapsen oikeuksien sopimuksen mukainen velvoite.

Kunnissa on ollut epäselvyyttä lastensuojelulain tulkinnasta ja toteutuksesta suhteessa yksin maahan tulleisiin lapsiin. Lastensuojelun ammattilaisten mielestä lastensuojelulain ulottaminen kaikkiin Suomessa oleviin yksin maahan tulleisiin lapsiin takaisi lasten edun paremman tulkinnan. Edustajajärjestelmän kehittäminen ja edustajien riittävän määrän kouluttaminen ovat olennaisia yksin maahan tulleen lapsen asioiden hoitamisen näkökulmasta, mutta heidän roolinsa ei ole lastensuojelun tukitoimiin verrattavaa.

Yksin maahan tulleelle lapselle perheen saaminen Suomeen on tärkeää niin toipumisen kuin kotoutumisenkin näkökulmasta. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lasta ei saa erottaa

Kirjallinen kysymys KK 260/2015 vp

huoltajistaan tahdonvastaisesti ja perheenyhdistämistä koskevat hakemukset on käsiteltävä "myönteisesti, humanisti ja kiireellisesti".

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten turvataan, että kansainvälistä suojelua hakevat yksin saapuneet lapset saavat Suomessa lastensuojelulain takaaman suojan ja palvelut,

millä tavalla lasten edun ja lasten oikeuksien sopimuksen velvoitteiden toteutumista valvotaan alaikäisten turvapaikanhakijoiden kohdalla ja

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä varmistaakseen, että perheenyhdistämishakemukset käsitellään myönteisesti, humanisti ja kiireellisesti, sekä nopeuttaakseen yksin saapuvien lasten perheiden saamista Suomeen?

Helsingissä 21.10.2015

Emma Kari vihr